

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 28 Μαρτίου 2022 με την εξής σύνθεση: Ελευθερία Καλαμιώτη, Πρόεδρος, Ειρήνη Αποκάρδου, Μέλος και Αθηνά Μπουζιούρη, Μέλος και εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 17/2/2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 267/18-2-2022 προδικαστική προσφυγή, του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής «η προσφεύγουσα») που εδρεύει στ.. ..., οδός ..., και εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, ως και

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «....» (πρώτη παρεμβαίνουσα) που εδρεύει στο ..., και

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «....» (δεύτερη παρεμβαίνουσα) που εδρεύει στον Δήμο ..., οδός ...,και εκπροσωπείται νόμιμα, και

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (τρίτη παρεμβαίνουσα) που εδρεύει στα ..., οδός ..., που εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά την ακύρωση η προσφεύγουσα στρέφεται κατά: α) της απόφασης του ΔΣ της αναθέτουσας αρχής που ελήφθη κατά τη συνεδρίαση υπ' αριθ. 78/4-2-2022 με αριθμό 14 και με θέμα «Υποβολή πρακτικού αποσφράγισης - αξιολόγησης, των δικαιολογητικών συμμετοχής/τεχνικών και οικονομικών προσφορών που κατατέθηκαν στον ηλεκτρονικό ανοιχτό διαγωνισμό με συστημικό αριθμό ... της Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος ... της ΕΚΑΠΥ και κατακύρωση του διαγωνισμού για την επείγουσα προμήθεια ιατροτεχνολογικών προϊόντων ταχέων ελέγχων αντιγόνων SARS-CoV-2 (rapid test), με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει της τιμής και συνολικής εκτιμώμενης αξίας 28.549.800,00 ευρώ», β) της

Αριθμός απόφασης: 564/2022

παράλειψης της αναθέτουσας αρχής να χορηγήσει προθεσμία διόρθωσης στοιχείων της εγγυητικής επιστολής της προσφεύγουσας, και γ) κάθε άλλης συναφούς πράξη ή παράλειψης των οργάνων της αναθέτουσας αρχής.

Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια Αθηνά Μπουζιούρη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 15.000,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 16/2/2022 πληρωμή στην ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ποσού 28.549.800,00 ευρώ απαλλασσόμενου από το ΦΠΑ.

2. Επειδή, με την υπ' αριθ. πρωτ. ... πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος η αναθέτουσα αρχή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς να υποβάλουν προσφορά στο πλαίσιο διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης επείγουσας προμήθειας ιατροτεχνολογικών προϊόντων ταχέων ελέγχων αντιγόνων SARS-CoV-2 (rapid test) εκτιμώμενης αξίας ποσού 28.549.800,00 ευρώ απαλλασσόμενου από το ΦΠΑ. Η προκείμενη διαδικασία ανάθεσης διενεργείται βάσει των διατάξεων του άρθρου Τρίτου της από 25/2/2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ Α'42), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 4682/2020 (Α' 76) και η ισχύς της παρατάθηκε μέχρι τις 31/12/2021 με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 4839/2021 (Α' 181). Ως κριτήριο ανάθεσης ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής. Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ορίστηκε με την πρόσκληση η 14/12/2021 και, κατόπιν μετάθεσής της με την υπ' αριθ. πρωτ. 4650/14-12-2021 απόφασης Προέδρου της αναθέτουσας αρχής, η 29/12/2021. Στην διαδικασία ανάθεσης συμμετείχαν υποβάλλοντας προσφορά δεκαεννέα (19) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων η

Αριθμός απόφασης: 564/2022

προσφεύγουσα και οι τρεις παρεμβαίνουσες. Με την προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής εγκρίθηκε το υπ' αριθ. πρωτ. 344/24.1.2022 πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας και Αξιολόγησης, με θέμα: «Πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας και Αξιολόγησης, των αποτελεσμάτων των Δικαιολογητικών συμμετοχής / τεχνικών και οικονομικών προσφορών που κατατέθηκαν στον ηλεκτρονικό ανοιχτό διαγωνισμό με συστημικό αριθμό ... της Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος ... της ΕΚΑΠΥ και κατακύρωση του διαγωνισμού για την επείγουσα προμήθεια ιατροτεχνολογικών προϊόντων ταχέων ελέγχων αντιγόνων SARS-CoV-2 (*rapid test*), με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει της τιμής και συνολικής εκτιμώμενης αξίας 28.549.800,00 ευρώ». Περαιτέρω, δυνάμει της προσβαλλόμενης απερρίφθη η προσφορά της προσφεύγουσας, με την αιτιολογία ότι το ποσό της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής ήταν μικρότερη του 2% επί της εκτιμώμενης αξίας της ποσότητας που προσέφερε, ενώ έγιναν δεκτές οι προσφορές δώδεκα (12) από τους διαγωνιζόμενους, συμπεριλαμβανομένων των προσφορών των παρεμβαίνουσών. Τέλος, με την προσβαλλόμενη αποφασίστηκε η κατακύρωση ποσότητας μεγαλύτερης της προκηρυχθείσας κατά 30%, κατ' άρθρα 105 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και 1 της Πρόσκλησης, και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στις παρεμβαίνουσες ως εξής: α) στην τρίτη παρεμβαίνουσα ... ανατέθηκε η προμήθεια 4.940.000,00 τεμαχίων έναντι 4.391.660,00 ευρώ, στη β) στην πρώτη παρεμβαίνουσα ... ανατέθηκε η προμήθεια 4.181.580,00 τεμαχίων έναντι 3.717.424,62 ευρώ και γ) στην δεύτερη παρεμβαίνουσα .... ανατέθηκε η προμήθεια 3.250.000,00 τεμαχίων έναντι 2.889.250,00 ευρώ. Κατά της ανωτέρω απόφασης της αναθέτουσας αρχής ασκήθηκε η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή, με αίτημα την ακύρωση της προσβαλλόμενης, κατά το μέρος που απέκλεισε την προσφορά της και έκανε δεκτές τις τρεις παρεμβαίνουσες, κατακυρώνοντάς τους το αποτέλεσμα του διαγωνισμού.

3. Επειδή, η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ την 30/11/2021 (ΑΔΑΜ: ...), στην ιστοσελίδα του Υπουργείου ... την 1/12/2021, καθώς επίσης και στο ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διεξάγεται η διαδικασία ανάθεσης με συστημικό Α/Α ...

Αριθμός απόφασης: 564/2022

4. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου της σύμβασης (προμήθεια), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της, χωρίς ΦΠΑ, του χρόνου έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης, καθώς επίσης και της νομικής φύσης της αναθέτουσας αρχής υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016 και δη του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, η δε ΑΕΠΠ (ήδη ΕΑΔΗΣΥ) ενώπιον της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της (πρβλ. ΔΕφΑθ 189, 136/2020, ΔΕφΘες 116/2020).

5. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε δια του συστήματος «Επικοινωνία» του διαγωνισμού με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του ΠΔ 39/2017, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 αυτού και την παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, στις 17/2/2022 και κοινοποιήθηκε αυθημερόν δια μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ. Είναι δε και εμπρόθεσμη δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη αναρτήθηκε στο πεδίο συνημμένων του διαγωνισμού στις 7/2/2022 και η αναθέτουσα αρχή ενημέρωσε σχετικά τους συμμετέχοντες διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού αυθημερόν.

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την προδικαστική προσφυγή στους θιγόμενους οικονομικούς φορείς μέσω της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού στις 18/2/2022.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε της απόψεις της επί της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, νομίμως και εμπροθέσμως, στις 24/2/2022 και τις κοινοποίησε αυθημερόν στους οικονομικούς φορείς.

9. Επειδή, στις 23/2/2022 η πρώτη παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης και με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δοθέντος ότι με την προδικαστική προσφυγή ζητείται η ακύρωση της απόφασης κατακύρωσης.

10. Επειδή, στις 23/2/2022 η δεύτερη παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης

Αριθμός απόφασης: 564/2022

και με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δοθέντος ότι με την προδικαστική προσφυγή ζητείται η ακύρωση της απόφασης κατακύρωσης.

11. Επειδή, στις 24/2/2022 η τρίτη παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης και με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δοθέντος ότι με την προδικαστική προσφυγή ζητείται η ακύρωση της απόφασης κατακύρωσης.

12. Επειδή, υπέβαλαν συμπληρωματικά υπομνήματα διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού: α) η προσφεύγουσα την 1^η/3/2022, νομίμως και εμπροθέσμως, β) η δεύτερη παρεμβαίνουσα στις 25/2/2022, νομίμως και εμπροθέσμως, και γ) η πρώτη παρεμβαίνουσα στις 3/3/2022, ήτοι εκπροθέσμως, μετά την πάροδο της νόμιμης πενθήμερης προθεσμίας του άρθρου 365 Ν. 4412/2016 και, ως εκ τούτου, αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη.

13. Επειδή, με την υπ' αριθ. 351/2022 Πράξη Προέδρου του 1ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής.

14. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), με έναρξη ισχύος κατ' άρθρο 30 του ίδιου Νόμου από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)» του Ν. 4412/2016 (Α' 147) μετονομάστηκε σε «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)», ενώ με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 2 Ν. 4912/2022 ορίστηκε ότι *«μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του Ν. 4412/2016 και τη συγκρότηση Κλιμακίων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 353 και την περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 356 του Ν. 4412/2016, οι εκκρεμείς ενώπιον της Αρχής διαδικασίες εξέτασης προδικαστικών προσφυγών συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από τα Κλιμάκια με τη σύνθεση που έχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως ισχύουν.

15. Επειδή, το άρθρο 37 παρ. 1 και 2 Ν. 4412/2016, ορίζει τα εξής:

Αριθμός απόφασης: 564/2022

«1. Το επίπεδο ασφαλείας του ΕΣΗΔΗΣ πρέπει να είναι ανάλογο προς τους κινδύνους. 2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει: [...] β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 [...] 5. Οι χρήστες αποκτούν δικαίωμα χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, εφόσον διαθέτουν τα ανάλογα διαπιστευτήρια που απαιτούνται, σύμφωνα με τις αποφάσεις των παρ. 3 και 5 του άρθρου 36, περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 362 παρ. 1 εδ. α' Ν. 4412/2016, «η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού Σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται στην ΑΕΠΠ [...]». Επιπροσθέτως, στο άρθρο 8 παρ. 3 ΠΔ 39/2017 προβλέπεται ότι «η προσφυγή κατατίθεται στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού και κοινοποιείται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ. Ως ημερομηνία υποβολής της προσφυγής θεωρείται η ημερομηνία ηλεκτρονικής καταχώρισης αυτής στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού».

16. Επειδή, το άρθρο 15 παρ. 1 Ν. 4727/2020 ορίζει ότι «Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες κατά την ηλεκτρονική διακίνησή τους». Στο δε άρθρο 2 του ίδιου Νόμου, σχετικά με τον ορισμό, μεταξύ άλλων, των εννοιών που σχετίζονται με την ηλεκτρονική υπογραφή παραπάμπει στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014.

17. Επειδή, στο άρθρο 25 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 ορίζεται ότι: «2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή έχει νομική ισχύ ισοδύναμη με την ιδιόχειρη υπογραφή. 3. Εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή βασιζόμενη σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται ως τέτοια σε όλα τα άλλα κράτη μέλη», στο άρθρο 26 ότι : «Μία προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας

Αριθμός απόφασης: 564/2022

ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτήν κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων» και στο άρθρο 27 ότι : «1..... 2. Εάν ένα κράτος μέλος απαιτεί προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό για τη χρήση μιας επιγραμμικής υπηρεσίας που προσφέρεται από φορέα του δημόσιου τομέα ή για λογαριασμό του, το εν λόγω κράτος μέλος αναγνωρίζει τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που βασίζονται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό και τις εγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπογραφές τουλάχιστον με τους μορφότυπους ή με τις μεθόδους που καθορίζονται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 5». Περαιτέρω, κατά τα οριζόμενα στον ως άνω Κανονισμό, η ηλεκτρονική υπογραφή εκδίδεται από εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης, οι οποίοι με τη χορήγησή της εγγυώνται για τα στοιχεία του κατόχου της, και επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής. Με τη χρήση της προηγμένης ψηφιακής υπογραφής επιτυγχάνεται η ταυτοποίηση του υπογράφοντος, παρέχονται εχέγγυα ότι τα ψηφιακά διαπιστευτήρια βρίσκονται υπό τον έλεγχο του υπογράφοντος και βεβαιώνεται το γεγονός ότι το περιεχόμενό του δεν έχει υποστεί καμία αλλαγή μετά τη θέση της υπογραφής.

18. Επειδή, δυνάμει της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 36 παρ. 5 Ν. 4412/2016 εκδόθηκε η ΚΥΑ των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας με αριθ. 64233/2021 περί «Ρυθμίσεων τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (ΦΕΚ 2453/Β/9-6-2021), η οποία, τυγχάνει εφαρμογής στην προκείμενη διαδικασία ανάθεσης που εκκίνησε στις 30/11/2021 και διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. Στο άρθρο 9 «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες» της ΚΥΑ ορίζονται τα εξής: «1. Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του Υποσυστήματος κατά περίπτωση, με: α) την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα μέσω της ηλεκτρονικής περιοχής και λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής

Αριθμός απόφασης: 564/2022

διαδικασίας δημόσιας σύμβασης. β) την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς στην ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης. γ) την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς, στην ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της σχετικής απάντησης (ενδεικτικά αναφέρονται η προσφορά και η αίτηση συμμετοχής) του οικονομικού φορέα στην ηλεκτρονική διαδικασία. Η απάντηση αποτελεί χωριστή σχετική ηλεκτρονική περιοχή για κάθε οικονομικό φορέα. Ιδίως για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες διαγωνισμών και αιτήσεων συμμετοχής, ο σχετικός ηλεκτρονικός χώρος περιλαμβάνει κατά περίπτωση τους (υπό)φακέλους: i) «Δικαιολογητικά Συμμετοχής», ii) «Δικαιολογητικά Συμμετοχής/Τεχνική Προσφορά», iii) «Οικονομική Προσφορά». 2. Από την 01.09.2021, οι ηλεκτρονικές περιοχές της παρ. 1 του παρόντος άρθρου συνιστούν τον ηλεκτρονικό τόπο τήρησης του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 4412/2016. 3. Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης που αποτυπώνονται στις αντίστοιχες οθόνες της διεπαφής του χρήστη, και ειδικότερα ο καταγεγραμμένος χρόνος αυτών, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Υποσυστήματος. Οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και εάν δεν ορίζεται διαφορετική ώρα στα έγγραφα της σύμβασης λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και ώρα 23:59:59 και, αν αυτή είναι εξαιρετέα ή Σάββατο, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη ημέρα και ώρα 23:59:59. Ειδικότερα η κοινοποίηση πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης. Η επιτυχής αποστολή μηνύματος μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» λογίζεται και ως επιτυχής παραλαβή του από τον αποδέκτη. 4. Οι χρήστες των φορέων της παρ. 2.2 του άρθρου 5 της παρούσας υποβάλλουν ή/και αναρτούν μέσω του Υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 ή τα άρθρα 13 και 14 του ν. 4727/2020 (Α' 184)». Στο άρθρο 13 παρ. 1.3.1. ορίζονται τα εξής: «1.3. Ειδικότερα, όσον αφορά τα συνημμένα ηλεκτρονικά αρχεία της προσφοράς οι οικονομικοί φορείς τα καταχωρίζουν στους ανωτέρω (υπό)φακέλους μέσω του

Αριθμός απόφασης: 564/2022

Υποσυστήματος ως εξής: 1.3.1 Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά και δεν απαιτείται να προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις. α) είτε του άρθρου 13, 14 και 28 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα και εφόσον πρόκειται για αλλοδαπά δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα, εάν φέρουν επισημείωση e-Apostille, β) είτε του άρθρου 15 και 27 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα. γ) είτε του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 (Α' 45), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί μείωσης διοικητικών βαρών και απλούστευσης διαδικασιών και ιδίως της προσκόμισης δημοσίων εγγράφων με απλή φωτοτυπία, δ) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, ε) είτε της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων. Επιπλέον, δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή τα ΦΕΚ, ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες μαθηματικούς τύπους και σχέδια». Στο άρθρο 18 «Υποβολή Προδικαστικών Προσφυγών» της ΚΥΑ ορίζονται ότι «οι Προδικαστικές Προσφυγές του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, κατατίθενται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος, στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας τα σχετικά έγγραφα και ιδίως το τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος I του π.δ. 39/2017, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) και σύμφωνα με τις διατάξεις των περ. β' ή δ' της παραγράφου 1.3.1 του άρθρου 13 παρούσας».

19. Επειδή, το άρθρο 2 εδ. β' της προκείμενης Πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία συνιστά το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού δεσμεύοντας αμφίδρομα την αναθέτουσα αρχή και τους διαγωνιζόμενους (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 352/2016, 53/2011, ΣτΕ 3669/2015, 5022/2012), προβλέπει ότι «η διαδικασία θα διενεργηθεί με χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)

Αριθμός απόφασης: 564/2022

Προμήθειες και Υπηρεσίες του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ (Διαδικτυακή Πύλη www.promitheus.gov.gr)», στο δε εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο έχει ρητώς συμπεριληφθεί, με αριθ. 24 στο Προοίμιο της Πρόσκλησης, η υπ' αριθ. ... Κοινή Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση και εκτέλεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (Β' 2453).

20. Επειδή, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 362 παρ. 1 Ν. 4412/2016, 8 παρ. 3 ΠΔ 39/2017 και 18 της προπαρατεθείσας ΚΥΑ, προκύπτει ότι σε περίπτωση διαδικασίας ανάθεσης διενεργούμενης μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, όπως η προκείμενη, η προδικαστική προσφυγή ασκείται με ανάρτησή της στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού διά του συστήματος «Επικοινωνία». Περαιτέρω, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις της προπαρατεθείσας ΚΥΑ, με την οποία καθορίζονται, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 36 παρ. 5 Ν. 4412/2016, τα τεχνικά ζητήματα λειτουργίας και χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, και ειδικότερα οι όροι και οι προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση, τον τύπο και το περιεχόμενο των διακινούμενων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ εγγράφων, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται κατά τα άνω σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή. Όπως παγίως κρίνεται (ΣΤΕ 2246/2021, σκ. 7, 882/2021, σκ. 7, ΕΑΣΤΕ 48/2021, ΔΕΦΑΘ 330/2021, σκ. 7, ΔΕΦΠειρ 68/2021, σκ. 7, 33/2021, σκ. 13, 163/2019, σκ. 4, ΔΕΦΘες/νίκης 26/2020, σκ. 16, ΔΕΦΧανίων 34/2020, σκ. 12), από τις προπαρατεθείσες διατάξεις προκύπτει ότι, προκειμένου περί διαγωνισμών που διενεργούνται ηλεκτρονικώς μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατά των πράξεων της διαγωνιστικής διαδικασίας, η οποία κατατίθεται στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, απαιτείται να φέρει, όπως όλα τα έγγραφα που υποβάλλονται από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς μέσω του Συστήματος, προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η δε μη τήρηση της εν λόγω ειδικής διατύπωσης καθιστά το έντυπο της προσφυγής μη έγκυρο και άγει σε απόρριψη αυτής, ως απαράδεκτης, ακόμη και σε περίπτωση – που δεν συντρέχει εν προκειμένω - κατά την οποία δεν υπάρχει ρητή μνεία περί τούτου στην οικεία διακήρυξη (ΔΕΦΧανίων 34/2020, ΔΕΦΑΘ 136/2018).

Αριθμός απόφασης: 564/2022

21. Επειδή, ένα ηλεκτρονικό έγγραφο φέρει ηλεκτρονική υπογραφή, όταν κατά το άνοιγμα του αρχείου ανοίγει και η δυνατότητα, μέσω του πεδίου ελέγχου της ηλεκτρονικής υπογραφής (*signature panel*), οιοσδήποτε να προβεί σε επαλήθευση των στοιχείων της υπογραφής, κατά τις οδηγίες της ΑΠΕΔ, δηλαδή να διερευνήσει τις ιδιότητες υπογραφής, το όνομα και τα στοιχεία του υπογράφοντος, εάν αν το έγγραφο φέρει ενσωματωμένη χρονική σήμανση από αναγνωρισμένο πάροχο υπηρεσιών ασφαλούς χρονοσήμανσης, εάν το ψηφιακό πιστοποιητικό βρίσκεται σε ισχύ και εάν το έγγραφο έχει τροποποιηθεί από την θέση της ψηφιακής υπογραφής και μετά. Εφόσον, κατά τον έλεγχο αυτό, διαπιστωθεί ότι στο έγγραφο έχει τεθεί προσηκόντως ηλεκτρονική υπογραφή, το έγγραφο θεωρείται νομίμως υπογεγραμμένο, έχει δε την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με το έγγραφο που φέρει ιδιόχειρη υπογραφή και έχει ισχύ πρωτοτύπου με την έκδοση του και μόνο. Αντίθετα, έγγραφο ψηφιοποιημένο (σκαναρισμένο) με αντίστοιχα ψηφιοποιημένη την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη του συνιστά απλό αντίγραφο του πρωτότυπου και δεν έχει την ίδια νομική ισχύ με το ψηφιακά ή ιδιοχείρως υπογεγραμμένο έγγραφο, αφού δεν παρέχει αντίστοιχα εχέγγυα γνησιότητας.

22. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό τόπου του διαγωνισμού, προβάλλεται από την αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της και από τις παρεμβαίνουσες και δεν αμφισβητείται από την προσφεύγουσα, η τελευταία άσκησε στις 17/2/2022 προδικαστική προσφυγή αναρτώντας αρχείο PDF διά του συστήματος της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ, κάνοντας χρήση του τυποποιημένου εντύπου, το οποίο φαίνεται να έχει υπογραφεί ιδιοχείρως από τον νόμιμο εκπρόσωπο της προσφεύγουσας και να φέρει σφραγίδα της εταιρείας, χωρίς, όμως, να φέρει την ηλεκτρονική υπογραφή του. Ειδικότερα, το έγγραφο αυτό απεστάλη ψηφιοποιημένο (σκαναρισμένο) διά της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ (ήδη ΕΑΔΗΣΥ), επίσης χωρίς να φέρει ηλεκτρονική υπογραφή (η ύπαρξη της οποίας, σε κάθε περίπτωση, δεν θα θεράπευε την πλήρη έλλειψη ηλεκτρονικής υπογραφής στο αναρτηθέν στο ΕΣΗΔΗΣ αρχείο διά του οποίου ασκήθηκε η προδικαστική προσφυγή). Κατά το άνοιγμα του εν λόγω αρχείου δεν εμφανίζεται το πεδίο των δεδομένων της ηλεκτρονικής υπογραφής και ελέγχου αυτών (*signature panel*) ούτε

Αριθμός απόφασης: 564/2022

οποιοδήποτε άλλο σημείο που να παραπέμπει σε ψηφιακή υπογραφή του εγγράφου. Ενόψει των γενομένων δεκτών στην προηγούμενη σκέψη, η προδικαστική προσφυγή είναι απαράδεκτη, διότι δεν υπεβλήθη ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένη από την προσφεύγουσα, πραγματικό γεγονός το οποίο και η ίδια δεν αρνείται με το από 1/3/2022 συμπληρωματικό υπόμνημά της (υποβληθέν ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένο διά της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ). Οι δε ισχυρισμοί της αιτούσας ότι δεν συντρέχει υποχρέωση υποβολής της προδικαστικής προσφυγής ηλεκτρονικά υπογεγραμμένης στο πλαίσιο της προκείμενης διαδικασίας ανάθεσης είναι απορριπτέοι, σύμφωνα με την ανάπτυξη που προηγήθηκε στην προηγούμενη σκέψη, ενόψει της διενέργειάς της μέσω ΕΣΗΔΗΣ και της ρητής αναφοράς της σχετικής ΚΥΑ στην οικεία πρόσκληση, χάρη στην οποία δεν κατελείπετο κανένα περιθώριο ασάφειας των κανονιστικών όρων ή αμφιβολίας των οικονομικών φορέων περί των διαδικαστικών προϋποθέσεων άσκησης προδικαστικής προσφυγής. Περαιτέρω, απορριπτέοι είναι και οι προβαλλόμενοι με το υπόμνημα ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι το ΕΣΗΔΗΣ *«παρέχει με πολλαπλούς τρόπους περαιτέρω ασφάλεια και η πρόβλεψη αυτή καθίσταται απολύτως καταχρηστική σε βάρος του διοικουμένου και άνευ ουσιαστικού αντικειμένου»*, διότι, πέραν των ρητών κατά τα άνω νομοθετικών και κανονιστικών προβλέψεων περί υποχρέωσης ηλεκτρονικής υπογραφής της προδικαστικής προσφυγής, η έλλειψή της δεν υποκαθίσταται από τα τεχνικά χαρακτηριστικά του ΕΣΗΔΗΣ, ενόψει ιδίως των σκοπών που εξυπηρετεί η υποβολή της προδικαστικής προσφυγής ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένης στο Σύστημα, μεταξύ των οποίων προεχόντως οι σκοποί της ταυτοποίησης του υπογράφοντος και της επιβεβαίωσης της προέλευσης της προδικαστικής προσφυγής, ότι δηλαδή αυτή προέρχεται και δεσμεύει πράγματι το πρόσωπο που φέρεται να την υπογράψει, και της διασφάλισης της αυθεντικότητάς της (βλ., μεταξύ άλλων, ΔΕφΠειρ 3321/2021, σκ. 13, ΔΕφΘες/νίκης 26/2020, σκ. 16, ΔΕφΧανίων 34/2020, σκ. 12). Τέλος, στο μέτρο που με τους προβαλλόμενους με το υπόμνημα ισχυρισμούς επιχειρείται η αμφισβήτηση της νομιμότητας της υποχρέωσης χρήσης ηλεκτρονικής υπογραφής, οι εν λόγω ισχυρισμοί είναι απαράδεκτοι ως ανεπικαίρως προβαλλόμενοι, όχι κατά της νομιμότητας της οικείας πρόσκλησης, αλλά επ' ευκαιρία της αμφισβήτησης του αποκλεισμού της προσφεύγουσας, η οποία συμμετείχε

Αριθμός απόφασης: 564/2022

ανεπιφύλακτα στην προκειμένη διαδικασία ανάθεσης και, συνεπώς, αποδέχτηκε όλους τους όρους της Πρόσκλησης (πρβλ ΣΤΕ ΕΑ 275/2018, 173/2017, 270/2014 5μ., 279/2016 Ολ., 48/2017 σκ.14, και ΔΕφΠειρ 68/2021 επί του προκειμένου ζητήματος).

22. Επειδή, γίνεται δεκτή η εισήγηση στο σύνολό της.

23. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω απαραδέκτου.

24. Επειδή, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή είναι απορριπτέα λόγω απαραδέκτου, παρέλκει δε ως αλυσιτελής, για τον λόγο αυτό, η εξέταση των ισχυρισμών των παρεμβάσεων που αφορούν τους προβαλλόμενους από την προσφεύγουσα λόγους ακύρωσης της προδικαστικής προσφυγής (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 374/2004, σκ. 8).

25. Επειδή, πρέπει να οριστεί η κατάπτωση του καταβληθέντος από την προσφεύγουσα παραβόλου λόγω απόρριψης της προσφυγής στο σύνολό της.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται τις παρεμβάσεις.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 28 Μαρτίου 2022 και εκδόθηκε στις 18 Απριλίου 2022 από την νέα Πρόεδρο του 1^{ου} Κλιμακίου, Αθηνά Μπουζιούρη, δυνάμει της από 7/4/2022 υπ' αριθ. 22/2022 Πράξης της Προέδρου ΕΑΔΗΣΥ, στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Αθηνά Μπουζιούρη

Η Γραμματέας

Παναγιώτα Καλαντζή